

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput VI. Idem Abbati, & Fratrib. (a) Cryptæ Ferratæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

teri proventus juxta testatoris dispositionem piè erogentur, ut probavi in *cap. si heredes, de testam.* nisi hospitalia sint speciali protectione Principis; nam tunc iudex secularis ea visitare potest, & est tantum competens in eorum causis.

Trident. *sess. 22. de reform. cap. 8.* variis de-
cisionibus firmant Cabedo *de patron. Reg. cap.*
42. Cevallos commun. 4. part. question. 897. &
982. Solorzano lib. 3. de jure Ind. capite 3. ex
num. 51.

CAPUT V.

Innocentius III. (a) *Constantinop. Patriarchæ.*

Inter quatuor. *Et infra*: De monasteriis quoque Græcorum in seculares canonicos convertendis f. t. respondemus, quod quamdiu per regulares viros, sive Græcos, sive Latinos remanere poterint ordinata, non sunt ad seculares clericos transferenda: sed si regulares defuerint, propter eorum defectum in eis seculares clerici poterunt ordinari.

NOTÆ.

1. (a) *Constantinop.*] Ita etiam legitur in tertia compilatione, *sib hoc tit. cap. 1.* integram autem epistolam retuli in *cap. cum inter, de clericis peregrin.* ex qua hujus textus literam restituo.

COMMENTARIUM.

2. **E**X hoc textu communiter deducunt DD. beneficia regularia non esse clericis secularibus conferenda, vel econtra; ad idque textum hunc expendunt Garcia *de benef. p. 7. cap. 10. num. 6.* Gonzalez *in regul. 8. Cancel. gloss. 8. num. 43.* Corralius *de sacerdot. p. 1. c. 5. n. 7. & p. 3. c. 5. num. 13.* Azorp. *2. instit. moral. lib. 3. c. 26. q. 5.* quos refert & sequitur Barbosa *in present. num. 2.* quod axiomata exposui supra in *cap. quod Dei, de statu monach.* Sed ex hoc textu id minimè probatur, nec recte repetentes hic presentem Decretalem accipiunt de reformatione monachorum facienda per monachos, & in eorum defectum per clericos: agitur enim in presentem de canonicis regularibus, qui frequenter appellantur monachi, & eorum Ecclesiæ monasteria, *cap. relatum, de prebend. cap. quia tua 12. quest. 1. cap. present. 20. quest. 3.* Unde Innocentius III. qui fuit Canonicus regularis Lateranensis, in *cap. post translationem. de renunc.* Canonicos S. Frigidiani monachos appellat: late probant Pennotus *lib. 1. histor. canonic. regul. cap. 38. num. 4.* Dubat. *ad regul. D. Augustini, part. 1. cap. 1. num. 20.* Unde cum Constantinopoli, & in ejus Patriarchatu essent plura monasteria canonicorum regularium Græcorum, captâ Constantinopoli à Latinis temporibus Innocentii nostri III. plures ex ipsis Ecclesiis re-

gularibus destituta fuerunt Canonicis regularibus; unde inter alia consulit Innocentium III. Patriarcha CP. utrum posset propter inopiam canonicorum regularium, canonicos seculares in ipsis Ecclesiis apponere? Et respondet Innocentius, posse; & rectè, ut probat Moneta *de commut. cap. 11. conclus. 13.* & juxta utriusque juris principia; nam quoties Respublica, vel Ecclesiâ idoneorum hominum penuriâ laborat. minus idonei quandoque muneribus obeundis admoventur, quia utilius est honoribus præfici minus idoneos, quam omnino nullos, *l. 3. §. spurios, ff. de Decur.* unde cum tantum majores 25. annis ad Rempublicam gubernandam admitterentur, *l. 8. ff. de numer. & honor.* ob civium penuriam minores admittuntur, *l. 2. C. qui etate, l. 1. C. qui; & adversus quos.* Et licet olim Romæ in suscipiendis Magistratibus patres orbis, atque cœlibibus præferrentur, ob exhaustam urbem tamen orbi aliquando admissi fuerunt: refert Dio *lib. 53. & 56.* faciunt textus in *l. ob penuriam 10. Cod. Theodos. de Decur. l. non perpetui, C. de Suscept. Præpos. & Arcar. lib. 10. cap. 1. dist. 23. juncto Forner. lib. 5. quorid. cap. 10.* unde licet perfectior fuisset vita, seu professio canonicorum Regularium, tamen ob eorum defectum canonici seculares admitti valent, *capite relatum 7. de prebend.* argumento capituli 4. *de regul. juris*: extra eum autem casum necessitatis tantum id Pontifici licet, ob prohibitionem juris, de qua in *cap. qua semel 19. quest. 3. cap. pervenit, 8. quest. 2. cap. relatum 7. ne clerici vel mon.* quamvis è contrario Episcopus per se possit Ecclesiam secularem in regularem transferre, quia favorabilior est hæc mutatio, *cap. si Episcopus 12. quest. 2. cap. penult. de eccl. edific.* Variis exemplis illustrat Chopinus *lib. 1. sacr. pol. titul. 3. & libro 1. monast. titul. 3. num. 6.*

CAPUT VI.

Idem Abbati, & Fratrib. (a) *Cryptæ Ferratæ.*

Constitutus in presentia nostra Episcopus (b) Alban. in Ecclesia Castrî, quod Pauli dicitur, in qua jus patronatus monasterio vestro recognoscebat, à vobis jus Episcopale petebat, quoniam sita erat in dicecesi Albanen. & ideo de jure (c) communi ei tenebatur in Episcopalibus respondere. Secundò quoniam in multis privilegiis Roma-

Romanorum Pontificum distinguuntibus fines diœc. Alban. inter alias, in quibus Episcopalem jurisdictionem exercet, hæc Albanen. Ecclesia auctoritate Apostolicâ confirmatur. Verùm œconomus vester proposuit ex adverso, quod et si Ecclesia sita esset in diœcesi Albanen. ei tamen non tenebatur in aliquo respondere, cum Alberticus quondam fundator de assensu felicitis rec. (d) B. Pp. præd. n. monasterio Cryptæ Ferratæ sæpeditam Ecclesiam contulisset. Præterea bon. mem. (e) Dominicus Lavican. Episcopus, de quo non erat contentio inter partes, quod idem fuit Episcopus Alban. universas Ecclesias ad vestrum monasterium pertinentes in diœc. eadem fitas, & quicquid juris tam in monasterio vestro Cryptæ Ferratæ, quàm in eis habebat, in emphyteusim sub annua octo denariorum usualium pensione, quotquot annis dandorum in capite, per publicum instrumentum monasterio vestro concessit, ita videlicet, ut liceret Abbati, & fratribus ejusdem monasterii à quocunque vellent Episcopo, tam ordinationem (f) clericorum, quam consecrationem altarium in ipso monasterio & prædictis Ecclesiis obtinere, in quibus tertiam mortuorum indulgit. Item fel. rec. B. Pp. præd. n. quod ab eo factum fuerat, suo privilegio confirmavit, & ex certa scientia statuit in perpetuum observandum. Verùm et si Ecclesia ipsa fuisset aliquando Ecclesiæ Alban. subjecta, monasterium tamen vestrum nihilominus legitima se poterat præscriptione tueri, cum per xl. annos ipsam pacificè possedisset: quod per testes idem nisus est œconomus comprobare. Cæterùm œconomus Episcopi memorati ad objecta respondit, quod concessio fundatoris Alban. Ecclesiæ non nocebat, cum fundator solum jus patronatus monasterio concesserit memorato, & ipse super jure patronatus vobis controversiam non moveret. Concessionem autem Episcopi Lavican. non tenere dicebat, utpote continentem simoniacam pravitatem. Cum enim tertiam (g) mortuorum monasterio concessisset eidem, & tam in ordinationibus clericorum, quàm altarium consecrationibus indulgisset, ei plenariam libertatem, sic videlicet, ut ea possent à quocunque mallerent Episcopo sine contradictione cujuslibet obtinere, non est dubium, quin cum spiritualia hæc existant, quoniam eo ipso, quod super his recompensationem certæ pensionis accepit, commisit vitium simoniæ. Unde contractus hujusmodi, velut simoniacus, nullam obtinet firmitatem. Confirmatio autem Ap. Sed. fuerat super hoc per subreptionem obtenta, cum in eadem de pensione nulla mentio habeatur. *Et infra*: Præterea nec insolitum est, nec novum, ut cum Episcopi Ecclesias aliquas tam in spiritualibus, quàm in temporalibus concesserint piis locis, aliquid sibi servetur in eis nomine pensionis. Nos quoque cum vel libertatis privilegium, vel protectionis præsidium aliquibus Ecclesiis indulgemus gratis, accipimus censum gratis oblatum, & in literis nostris ad successorem nostrorum memoriam census exprimimus, & etiam quantitatem. *Et infra*: Nos igitur auditis his, & aliis hinc inde propositis, œconomum monasterii vestri œconomum ejusdem Episcopi Eccles. Lavican. nomine in solutionem pensionis prædictæ, juxta ratam, quæ contingit prædictam Ecclesiam, & restitutionem subtractæ à xl. annis secundum ratam eandem, per diffinitivam sententiam condemnamus, & eundem œconomum vestrum ab impetitione œconomi ejusdem Episcopi super aliis reddimus absolutum, perpetuum silentium imponentes illi. Licet autem in instrumento concessionis prædicti Episcopi Lavican. expressa fuerit certa pena, quam pars contractum non servans solveret observanti: cum tamen utraque pars pervenisse contra illum, ex confessione propria convincatur, cum & pars vestra Episcopo subtraxerit pensionem, & Episcopus procuracionem exegerit ab eadem Ecclesia, sicut œconomus proposuit memoratus, utramque partem ab ea reddimus absolutam.

NOTÆ.

(a) **F**erratæ.] Ita etiam legitur in cap. 2. hoc tit. in 3. collect. & in capite constitutus, de penis, ubi extat alia pars hujus Decretalis. Crypta Ferratæ distat ab urbe Romana per decem millia passuum, & à planitie Romani agri per duo millia, extatque in eminenti planitie posita ad Orientem: ibi est monasterium ordinis D. Basilii immediate subjectum Summo Pontifici, in quo Græco sermone, & ritu divina officia celebrantur, ut refert Bernardus Saccus lib. 1. Sicinensis hist.

cap. 7. extat inter Auctores Italiae illustratæ; de quo monasterio in præfenti agitur, & aliam litem inter Abbatem ipsius, & Episcopum Albanen. super institutione presbyteri in quadam parochia monasterio subjecta decidit idem Innocentius III. lib. 1. regestr. 13. epist. 129.

(b) **Episcopus Alban.**] Joannes videlicet, natione Lombardus, Episcopus Viterbiensis, ac Truicitanensis, qui creatus fuit Presbyter Cardinalis tituli Sancti Clementis à Clemente III. anno 1189. & ab Innocentio III. Episcopus Cardinalis Albanensis anno 1199. ut refert Ughellius

in Ecclesia Alban. num. 37. De dieceſi Albanenſi nonnulla notavi in cap. 4. de tempor. ordin.

(c) *Jure communi.*] Ex c. omnes baſilica, cum aliis 16. queſt. 3.

(d) B.] Benediſti videlicet IX.

3. (e) *Dominicus Lavicanus.*] Aliqui legunt *Levitianum*, alii *Lucan*. alii tandem exiſtimant *Dominicum* cognomento *Levitanum* dictum fuiſſe, ut reſert *Hoſtienſis in preſenti*. Sed ut hæc verba, & illa ſequentia, ſunt *Episcopos Albanenſis*, intelligantur, ſciendum eſt, *Lavicanam* dieceſim eſſe in *Tuſculana* regione, & ejus *Eccleſiam unitam* fuiſſe *Tuſculanæ* dieceſi: unde licet legatur per annum 1026. *Dominicum Lavicanum* *Episcopum* fuiſſe, ut reſert *Ughellius tom. 1. Italiae ſacre, fol. 268.* tamen perit nomen *Lavicanæ* dieceſis; quia ea translata fuit in *Tuſulanam*, & ita poſtea *Episcopos Tuſculani* appellari cœperunt: unde cum iſte *Dominicus* ex *Episcopo Lavicano* poſtulatui fuiſſet in *Episcopum Albanenſem*, ideo in preſenti reſertur, ipſum fuiſſe *Episcopum Lavicanum*, & *Albanenſem*.

4. (f) *Ordinationem clericorum.*] *Regulares* enim debent recipere ſacros ordines ab eo *Episcopo*, in cujus dieceſi ſitum eſt monaſterium, cap. ſi quis. d. 58. quia miniſterium ipſum pro titulo habetur, cui addicitur ipſe clericus ordinandus. *Concil. Chalcedon. can. 8. bulla Leonis X. quæ incipit Dum intra*; & extat intra ſeſſionem 11. *Concil. Lateran. ſub ipſo celebrati, ibi: Ut nullatenus dormiam Eccleſiis, ſeu domibus, aut aliis eorum locis ab alio quâquam à dieceſano Episcopo, vel ejus Vicario ſuper hoc cum debita reverentia requiſito, & abſque rationabili cauſa contradicente, vel in ea dieceſi abſente, ad dictos*

Ordines promovendi debeant. Et ita declaratum fuiſſe pro expoſitione *Concilii Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 1.* reſertur à *Barboſa* his verbis: *Gregorius XIII. ſtatuit, ut regulares ſuſcipiant ordines ſacros ab Episcopis in cujus dieceſi ſunt monaſteria, in quibus tunc degunt, vel diſiſſorias ab eis accipiant.* Probant *Hallerius de ſacris elect. c. 3. art. 8. §. 2. Henriquez lib. 10. ſumma, c. 23. n. 4.* Licet enim in aliis clericis ordinandis triplex *Episcopus* proprius detur, videlicet originis, beneficii, & domicilii, ut latè probavi in cap. 3. de tempor. ordin. tamen eiga regulares tantum *Episcopus domicilii* attenditur, non verò originis, aut beneficii. Non originis, quia cum per profeſſionem mortui ſeculo dicantur, ut probavi in cap. de regularibus, eorum origo amplius repetenda non eſt. Non etiam adest *Episcopus proprius* ratione beneficii, quia religioſi per ipſam profeſſionem redduntur incapaces cujuſcunque beneficii, ut probavi in c. quod Dei 5. de ſtat. monach. Quare *Episcopus proprius* ratione domicilii ille tantum dicitur, in cujus dieceſi monaſterii degunt. Inde etiam inferitur, quod cum canonici regulares capaces ſint beneficii ſecularis, ut probavi in d. c. quod Dei, inde ab *Episcopo*, in cujus dieceſi beneficium obtinent, ad ſacros ordines promovendi valent.

(g) *Mortuvariorum.*] De portione mortuvariorum, seu ex mortuariis *Episcopo* debita, egi in cap. officii, cap. final. de teſtam.

(h) *Et ex certa ſcientia.*] Unde non erat, cur quaeretur de juſtitia hujus conventionis, & an ſimoniacæ eſſet, nec-ne, cum per *Romanum Pontificem* ex certa ſcientia confirmata eſſet, ut jam notavi in cap. final. de pãtis, ubi textum hunc expoſuimus.

CAPUT VII.

Idem Abbati, & Conventui (a) Farſen.

Cum venerabilis f. n. I. (b) *Sabin. Episcopus* coram dil. fil. noſtris R. tit. *Sanctæ Anaſtaſiæ* presbytero, & P. *ſanctæ Luciæ ad Septem Sol.* Diacon. Cardinalibus, quos ſibi, & R. procuratori veſtro conſeſſimus auditores, *Eccleſiam ſancti Angeli de Cantia* cum ſuis pertinentiis, & poſſeſſionibus petiſſet, aſſerens ad ſe eandem, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus pertinere, allegavit ante omnia jus commune: quia cum eadem *Eccleſia* conſtituta ſit in dieceſ. *Sabin.* ut dicebat, ſub ipſius debebat conſiſtere poteſtate, juxta canonicas ſanctiones. *Et infra:* In temporalibus quoque ad te dictam *Eccleſiam* pertinere idem *Episcopus* nitebatur oſtendere per publicum inſtrumentum, in quo continetur expreſſè, *Joan. Sabin. Episcopum Hugoni Farſen. Abbati, & duabus perſonis poſt ipſum, Govaldo & Panavello* cum ſuis pertinentiis j. dictam *Eccleſiam* locaviſſe pro annua 1 v. tol. *Papienſ. penſione*, in aſſumptione B. *Mariæ* perſolvenda. Sed pars veſtra propoſuit, inſtrumento prædicto nullam fidem penitus adhibendam, propter ſuperlinearem ſcripturam, & (c) raſuram loco ſuſpecto factam, ubi videlicet annotatio temporis recenſetur. Fuit inſuper ex ipſius parte propoſitum, quod cum ab *Eccleſia ſancti Angeli* nomine monaſterii veſtri multo tempore fuerit certa penſio *Eccleſiæ Sabin.* ſoluta, manifeſtè liquebat, ad eandem *Eccleſiam*, à qua locatio fuerat facta, jure proprietario pertinere. *Et infra:* Ad hoc autem procurator reſpondebat prædictus, quod etſi quidam teſtes ſe vidiffe deponant *Eccleſiam ſancti Angeli* penſionem 1 v. ſol. *Sabin.* *Episcopo* perſolviſſe; nullum tamen ex hoc veſtro monaſterio poterat præjudicium generari, cum non appareat, penſionem ipſam ex parte monaſterii fuiſſe ſolutam: & quamquam etiam teſtes aſſerant, ſe vidiffe multoties prætaxatam penſionem exſolvi; non tamen oſtenditur tanto tempore præſtita, quod uſque ad præſcriptionem legitimam porrigatur. Item ſicut ad rei proprietatem locatio facta non (d) ſufficit, ita ſolutio, nec perceptio penſionis.

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars II.

S II

ES